

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NOS : 1985/8
KARAR NO : 1985/13

ÖZET : İcareteynli vakıf malın, mülke dönüşümü sırasında alınan taviz bedelinden doğan anlaşmazlıklara ilişkin davaların Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Cengiz Kaptanoğlu ve İlyas Er.
Vekili : Av. Fuat Fırat, Yıldırım Beyazıt Meydanı No.3/7 ANKARA
Davalı : Vakıflar Genel Müdürlüğü, ANKARA
Vekili : Av. Yıldız Erkmen, aynı yerde
K O N U : 1-) Davacılar; Sarıyer İcra Memurluğu'ndan izaleyi şüyu suretiyle satışına karar verilen İstanbul ili, Sarıyer ilçesi, Tarabya Mahallesi, Sardunya Sokağında bulunan 75 pafta, 409 ada, 5 parselde kain bahçeli bir evi satın almışlardır.

2-) Gayri menkulün satış bedeli üzerinden İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğü'nce 926.326 lira, taviz bedeli olarak tahsil edilmiştir.

3-) Davacılar; taviz bedelinin hesabında, satış bedelinin değil, 1955 yılı vergi değerinin esas alınması gerektiğini ileri sürerek, mesnetsiz muamele ile taviz bedeli olarak tahsil olunan 926.326 lira meblâğın tahsiline ilişkin işlemin iptali ve fazla alınan paranın iadesine karar verilmesi istemi ile Danıştay'da idari dava açmışlardır.

Davanın görülmesi sırasında davalı idare; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 13-7-1981 günlü, 1981/4-14 sayılı kararından bahisle davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerektiği yolunda görev itirazında bulunmuştur.

Danıştay 10. Dairesi: 14-11-1983 gününde, 1982/3717 sayı ile; ve sonuç olarak 2762 Sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanarak, kamu gücü kullanan idarenin idari faaliyeti ile ilgili olan ve tahsili yasa ile kamu alacağı niteliği kazanan taviz bedelinden doğan uyuşmazlıkların çözümünün İdari Yargı yerinin görevi alanına girdiği, bu nedenle davalı idarece yapılan görev itirazının reddi gerektiği yolundaki gerekçe ile görev itirazını reddetmiştir.

Davalı idarenin olumlu görev uyuşmazlığı çıkarılması istemine ilişkin 2-4-1984 günlü dilekçesi üzerine gerekli yasal işlemler yerine getirilerek konu ile ilgili belgeler, görev itirazı Adli Yargı yararına ileri sürüldüğünden Yargıtay C. Başsavcılığı'na intikal ettirilmiş, Yargıtay C. Başsavcılığı 28-5-1985 günlü, 447 sayılı yazı ile olumlu görev uyuşmazlığı çıkararak, görev konusunun mahkememiz'ce incelenmesi isteği ile başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Şerafettin Seyhun, Çetin Aşçıoğlu, Şafak Sancar, Erol Çırakman, İlhan Köseoğlu ve Hikmet Burat'ın katılmaları ile yap-

tığı, 10-6-1985 günlü toplantıda; geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Danıştay Başsavcılığı'nın İdari Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Mustafa Bumin'in yazılı düşünceleri doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Anlaşmazlık İstanbul, Sarıyer ilçesi Kefeli Köyü Caddesinde bulunan ve Sultanbeyazıt vakfından icareli taşınmazın vakıfla ilişkisinin kesilmesi için 2762 Sayılı Kanuna göre alınması gereken taviz bedelinin yanlış hesaplandığı ileri sürülerek bu konudaki işlemin iptali ve fazla olarak tahsil olunan taviz bedelinin iadesi isteminden doğmaktadır.

Bu itibarla; olumlu görev uyumsuzluğunun çözümü için konuya ilişkin olan mevzuattaki hükümlerin incelenmesi ve sonucuna göre görevli yargı yerinin belirlenmesi gerekmektedir.

5-6-1935 günlü ve 2762 Sayılı Vakıflar Kanununun 26.maddesinde, " Bu kanunun neşrinden sonra vakıf mallar mukataaya ve icareteyne bağlanamaz." 27.maddesinde de "Mevcut mukataalı toprakların veya icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetleri icare veya mukataaların yirmi misli bir taviz karşılığında mutasarrıflarına geçirilir." hükmü yer almıştır. Kanunun Adliye Encümeni Mazbatasında bu konuda aynen şöyle denmektedir. " Hükümet teklifinde bu gibi mallardan vakfın almakta olduğu mukataa ve icare-i müeccele, Kanunu Medenide bahsedilen bir nevi gayrimenkul mükellefiyeti sayılarak, mezkûr kanunun 753.maddesindeki esas dairesinde beher sene verilmekte olan paranın 20 misli bu mükellefiyetin bedeli olacağı kabul olunmuştur." (TBMM Zabıt Geridesi, Devre V.İçtima F,Cilt 4/5 Yıl.1935, S.Sayısı 124/2, Sahife 8,9). Ayrıca Vakıflar Kanununun 11.maddesi vakıfların akar nev'inden olan gayrimenkullerinin özel mülkiyet hükümlerine tabi olduğunu belirtmiş ve böylece vakıf tüzel kişiliğinin gelirinden yararlandığı malları üzerindeki hakkının mülkiyet hakkından ibaret olduğunu kabul etmiştir. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte mevcut icareteynli ve mukataalı vakıflarda icare-i müeccele ve mukataa (icare-i zemin) ise bedele çevrilmek, bu bedel öndükten sonra mutasarrıfların bu vakıf malların maliki olacakları kabul olunmuş ve vakfın bu mallarla ilgisinin kesilmesi amaçlanmıştır. Nitekim vakıf malın mülk dönüşümü ve mutasarrıfı adına tapuya tescili için, icare-i müeccele ve mukataa karşılığı olarak alınan taviz bedelinin gayrimenkul mükellefiyeti niteliğinde bulunduğu, 12-6-1940 günlü ve 1188 sayılı TBMM Tefsir Kararı ile de kabul edilmiştir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün, bir bütün olarak tüzel kişi sayılan mazbut vakıfları idare ve temsille görevli olması, kanunda gayrimenkul mükellefiyeti niteliğinde görülen ve bu nedenle özel hukuk hükümlerine tabi olması gereken taviz bedeline ilişkin işlemlerinin, kamu hukuku alanında idari bir yetkinin kullanılması olarak nitelendirilmesi gerektirmez.

Kanunun mukataalı toprakların ve icareteynli gayrimenkullerin mülkiyetinin mutasarrıfları adına tescilli için alınacak taviz bedelinin miktarı ve ödeme usulü konusunda hükümler sevk etmiş olması ve süresinde ödemeyen taksitlerin, mutasarrıfın başka mallarına müracaat yolu ile Anne Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna dayanılarak Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün tahsile yetkili olduğunun öngörülmüş bulunması da, tahsil edilen taviz bedelinin kanunda öngörülenin üstünde olduğu iddia edilerek fazlanın iadesi için açılan davanın, idari dava niteliğinde olduğunun kabulü için yeterli değildir. Gerçi Anne Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, kamu alacaklarının tahsilinde uyulacak idari usulü düzenleyen bir kanundur. Ancak kanunun idarenin kamu alacağı niteliğinde bulunmayan bazı alacaklarının da bu esaslara göre tahsilini öngörmesine bir engel yoktur. Nitekim alacağın aslı yönünden çıkan uyuşmazlıklar Adli Yargı'da çözümlendiği halde, ecri misli veya sosyal sigorta primi gibi bazı idare alacaklarının tahsilinin bu kanuna göre yapılacağı özel kanunlarında belirtilmektedir. Kaldı ki; Vakıflar Kanununun 29. maddesi, vaktinde ödemeyen taksitlerin Anne Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tahsilini genel müdürlüğün ihtiyarına bırakmış ve esasen uyuşmazlık bu kanunun uygulanmasından doğmamıştır.

2762 Sayılı Vakıflar Kanununun 27. maddesinde, icareteynli gayrimenkullerin icare-i müeccelesinin karşılığını teşkil ettiği ifade edilen taviz bedelinin, kanunda öngörülenden çok alındığı iddiası üzerine oluşan uyuşmazlıklar, sonuç olarak, gayrimenkule tasarrufla ilgili bulunduğundan, davanın Adli Yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, davanın Adli Yargı yerinde görülmesine ve Danıştay 10. Dairesi'nin 14-11-1983 günlü, 1982/3717 sayılı ve görev itirazının reddine ilişkin kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

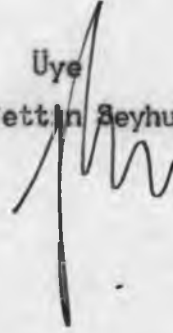
.... /

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Danıştay 10. Dairesi'nin 14-11-1983 günlü, 1982/3717 esas sayılı görev itirazının reddine ilişkin kararının kaldırılmasına, 10-6-1985 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Servet Tüzün

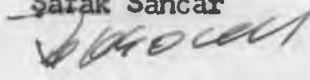
Uye
Şerafettin Seyhun

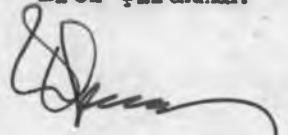
Uye
Çetin Aşçıoğlu

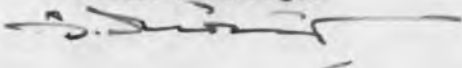
Uye
Şafak Sancar

Uye
Erol Çırakman

Uye
İlhan Köseoğlu

Uye
Hikmet Burat

S.Y.